

УДК 316.485:364(477)

Кузьмін В.В.¹, Красуля К.С.²

¹ канд. соц. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. СН-419м НУ «Запорізька політехніка»

ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ В УКРАЇНІ

Соціальний діалог в Україні за останні п'ять років став важливим інститутом політичної демократії, соціально-економічних та трудових відносин. Він постійно розвивається та удосконалюється, вбудований до інших інститутів, які створюють для реалізації таких цінностей, як участь громадянського суспільства в управлінні та захисту інтересів працівників і роботодавців. Сьогодні зміст діалогу змінився і розширився. Кожний проект публічної політики ще до схвалення їх урядом та пізніше парламентом надаються х їх публічному обговоренню в якомога найширшому колі через представницькі організації профспілок і роботодавців. Соціальний діалог це насамперед процес визначення та зближення позицій, досягнення спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень сторонами соціального діалогу, які представляють інтереси працівників, роботодавців та органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин. Сторонами соціального діалогу є:

- на національному рівні – профспілкова сторона, суб'єктами якої є всеукраїнські професійні спілки та їх об'єднання, сторона роботодавців, суб'єктами якої є всеукраїнські об'єднання організацій роботодавців та їх об'єднання; сторона органів виконавчої влади, суб'єктами якої є Кабінет Міністрів України, а в межах певного виду економічної діяльності (галузевий рівень) суб'єктами, як правило, є всеукраїнські профспілки і всеукраїнські об'єднання організацій роботодавців, створені за галузевою ознакою, та профільні міністерства «державні комітети, департаменти»;

- на територіальному рівні – профспілкова сторона, суб'єктами якої є професійні спілки відповідного рівня з відповідним статусом, та організації професійних спілок, їх об'єднань, які діють на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

- сторона роботодавців, суб'єктами якої є організації роботодавців та їх об'єднання, що діють на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

- сторона органів виконавчої влади, суб'єктами якої є місцеві органи виконавчої влади, що діють на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

- на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці стороною соціального діалогу можуть бути органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законодавством;

- на локальному рівні (на підприємстві) – сторона працівників, суб'єктами якої є первинні профспілкові організації, а в разі їх відсутності - вільно обрані представники (представник) працівників, та сторона роботодавця, суб'єктами якої є роботодавець та/або уповноважені представники роботодавця.

На національному рівні склалася певна система різних форм здійснення соціального діалогу в залежності від поставленої мети, зокрема:

а) обмін інформацією (на постійній основі державні органи інформують сторони профспілок та роботодавців про стан виплати заробітної плати, ринок праці, відбувається взаємне інформування про хід виконання досягнутих домовленостей, укладених угод тощо);

б) участь повноважних представників всеукраїнських профспілок та їх об'єднань і територіальних об'єднань організацій роботодавців у засіданнях Кабінету Міністрів України та профспілкових комітетів під час розгляду питань, що стосуються соціально-трудової сфери Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2008 р. № 280 внесено до Регламенту Кабінету Міністрів України, якими передбачено цю норму);

в) попередні консультації органів влади з всеукраїнськими профспілками та їх об'єднань і всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців перед прийняттям рішень до вимог постанов Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2008 р. № 280 та від грудня 2008 р. № 1068 процедура прийняття рішень Урядом, а також нормативно-правих актів органами виконавчої влади, які підлягають державній реєстрації.

Територіальними радами розглядаються актуальні питання, пов'язані з розвитком їх діяльності, забезпечення продуктивної зайнятості населення, підвищення ефективності виробництва, збільшення розміру заробітної плати, регулювання трудових та соціально-економічних відносин на відповідній території тощо.

Тристоронні партнери, усвідомлюючи необхідність змін і прагнучи до створення і впровадження ефективної моделі соціального діалогу, спираючись як на власний так і на міжнародний досвід, спільно розробили законопроект «Про соціальний діалог в Україні», в якому законодавчо закріплена обрана тристоронніми партнерами модель соціального діалогу, визначено рівні, сторони та форми здійснення соціального діалогу, критерії репрезентативності для профспілок і організацій роботодавців, порядок створення, функції та права тристоронніх органів на національному та територіальному рівнях.